

ב"ה

פרשת בחוקותי

"לא מאסתיים ולא געלתיים לכלתם"

ויקרא כו, מד.

פְּלֵה בְּשׁוּקָא דְבוּרְסְקִי

"רבי שמעון בן יוחי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן. . גלו לבבל שכינה עמהן כו"¹:

מצבם של בני ישראל בגלות אינו באופן שהם נמצאים בגלות, והקב"ה נמצא ב"היכלו" (למעלה) ומשם מביט לראות מה נעשה עמהם וממשיך להם ברכותיו כו' - אלא "שכינה עמהן", גם הקב"ה נמצא בגלות יחד עם בני ישראל, "בכל מקום שגלו שכינה עמהן".

ולא עוד אלא שמצטער בצרת גלותן - "בכל צרתם לו צר"²! הקב"ה הכניס את עצמו, כביכול, למצב כזה ש"יאמרו הגוים איה נא אלקיהם"³!...

וממשיך רבי שמעון בן יוחי - "ואף כשהן עתידין להגאל שכינה עמהן, שנאמר⁴ ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות":

¹ מגילה כט, א.

² ישעי' סג. ט. וראה תענית טז. א.

³ תהלים קטו, ב.

⁴ נצבים ל, ג.

גם כאשר יודעים שהקב"ה נמצא בגלות יחד עם בני ישראל, יכולים לחשוב שכאשר מגיע הזמן לצאת מהגלות, יוצא הקב"ה מהגלות לפני בני ישראל, על כל פנים - רגע אחד לפנייהם. הנה על זה אומר רבי שמעון בן יוחי לכל אחד ואחד מישראל: הנך יכול להיות רגוע, בכל רגע ורגע שנמצא אתה בגלות, יהיה הקב"ה יחד עמך, ולא יצא מהגלות אפילו רגע אחד לפניך, ורק כאשר כל בני ישראל יוצאים מהגלות – אזי יוצא הקב"ה ביחד עמהם!

...אמנם, גם לפני זה, כאשר נמצאים עדיין בזמן הגלות, ממשיך הקב"ה את ברכתיו ומאיר לכל ישראל ברוחניות ובגשמיות - כפי שהיה בגלות מצרים, שבהיותם עוד בארץ מצרים, היה המעמד ומצב ד"לכל בני ישראל היה אור במושבותם"⁵, ועד ש"בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו"⁶ – כמה חדשים לפני צאתם מארץ מצרים.

ומכל הנזכר לעיל מובן שגם כאשר בני ישראל נמצאים בגלות - יש להם את כל העזר והסיוע של הקב"ה, בכל המצטרך להם, שיוכלו לקיים תורה ומצוותיה בשלימות, כדברי רבי שמעון בן יוחי: "בכל מקום שגלו **שכינה** עמה".

...והנה, בהוספה על דברי רבי שמעון בן יוחי, ישנה גם תורתו של ר' אלעזר בנו [שהיה אף הוא מ"בני עליה", כדברי רבי שמעון בן יוחי: "אם שנים הן, אני ואלעזר בני"⁷], המוסיפה ביאור והסבר בדברי רבי שמעון בן יוחי⁸:

בזהר סוף פרשת בחוקות⁹ הובאה תורתו של ר' אלעזר על הפסוק¹⁰ "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתי לכלתם", המבאר זאת על פי משל מ"שוק של בורסקי" שבו נמצאת ה"כלה", שלמרות הריח הרע ששורר ב"שוקא דבורסקי", הנה מפני גודל החיבה ל"כלה" - הרי לא זו בלבד שאינו חש בריח הרע, אלא עוד זאת, "דמי עלי ככל ריחין טבאן דעלמא". [נדמה עלי ככל הריחות הטובים בעולם].

והענין בזה: ענין הגלות נמשל ל"שוקא דבורסקי": "שוק" - ענינו "רשות הרבים", היינו. שבגילוי אין זה "רשות היחיד", יחידו של עולם, כי אם "רשות הרבים". ולהיות ששוק זה הוא "שוקא דבורסקי" - ישנם בו

⁵ בא י. כג.

⁶ ר"ה יא, רע"א.

⁷ סוכה מה, ב.

⁸ בהבא לקמן - ראה גם שיחת ש"פ בחוקות סכ"ב. סל"ג ואילך.

⁹ ח"ג קטו, ב.

¹⁰ בחוקות כו, מד.

ריחות רעים - לא הריח שהיה בבית המקדש, ריח הקטורת, או ריח הקרבנות - "ריח ניחוח לה"¹¹ (או עבודת התפלה - "תפלות במקום קרבנות תקנום"¹²), אלא ריח רע.

והנה, כאשר ישראל נמצאים בגלות, הרי זה כמשל ה"כלה" שנמצאת ב"שוקא דבורסקי", שנדבק בה הריח הרע, אבל לאידך, אין זה אלא ריח בלבד, היינו, שעניני הגלות אינם חודרים בפנימיותו חס ושלום, כמו ענין של "אכילה" הנעשית דם ובשר כבשרו [שהרי החל מ"יציאת מצרים" נעשה כל אחד ואחד מישראל "בן חורין", ושוב לא שייך אצלו ענין של עבדות מצד גלות כו'¹³, ובפרט כאשר עוסק בתורה - "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"¹⁴], כי אם ענין של ריח בלבד, דבר מקיף כו'.

וזוהי מעלתם של ישראל - ממשיך ר' אלעזר בדברי תורתו - שלא זו בלבד ש"בכל מקום שגלו שכינה עמה" (כדברי רבי שמעון בן יוחי אביו), אלא עוד זאת, שאפילו כאשר נדבק בהם הריח הרע ד"שוקא דבורסקי", הרי חיבתו של הקב"ה אליהם היא גדולה כל כך, עד שנדמה בעיניו ריח זה "ככל ריחין טבאן דעלמא",

ובעומק יותר: כאשר הקב"ה רואה שלמרות שישראל נמצאים בגלות, "שוקא דבורסקי", ומוקפים בריחות בלתי רצויים (מצד עניני הגלות כו'), אף על פי כן מקיימים הם תורה ומצוות, ומחנכים את בניהם ובנותיהם ברוח התורה,

כלומר, לא זו בלבד שהריחות הבלתי רצויים דעניני הגלות לא פעלו אצלם חלישות חס ושלום בעניני תורה ומצוות, אלא **אדרבה**: דבר זה גופא עורר אצלם את הכחות הנעלמים להתגבר ולהוסיף בכל עניני קדושה ויהדות, ולהיות "דוגמא חיה" לכל שאר בני ישראל, שגם הם יוסיפו בעניני תורה ומצוות. ויחנכו את בניהם ובנותיהם ברוח זו, באופן שבגלות גופא יהיה "אור במושבותם". אור של יהדות, "נר מצוה ותורה אור".

הרי הנהגה זו פועלת אצל הקב"ה נחת רוח - "ריח ניחוח"¹⁵ – גדולה ביותר, "ככל ריחין טבאן דעלמא", על דרך הענין ד"יתרון האור מן החושך"¹⁶.

¹¹ ויקרא א, ט. ועוד.

¹² ראה ברכות כו, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ה-ו. שו"ע אדה"ז או"ח רספ"ט.

¹³ ראה גבורות ה' למהר"ל ס"א. לקו"ש ח"ז ע' 86 הערה 62. וש"נ.

¹⁴ אבות פ"ו מ"ב.

¹⁵ ראה פרש"י עה"פ ויקרא שם. ובכ"מ.

¹⁶ קהלת ב, יג. וראה ספר הערכים - חב"ד ח"ב ערך אור - ביחס לחושך ס"ח. וש"נ.

וזוהי ההוספה שמוסיף ר' אלעזר על דברי רבי שמעון בן יוחי - שעל זה מסיים בזהר שם: "בן יכבד אב"¹⁷, כגון ר' אלעזר, דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא", היינו, שתורתו של ר' אלעזר נאמרה לאחר הסתלקותו של רבי שמעון בן יוחי (בל"ג בעומר), בהיות רבי שמעון בן יוחי "בההוא עלמא", וגם אז הוסיף ר' אלעזר בכבודו של רבי שמעון בן יוחי ("אף על גב דמית אתחייב ביקריה יתיר") – על ידי זה שגילה וביאר את העומק ופנימיות שבתורת רבי שמעון בן יוחי ("חביבין ישראל שבכל מקום שגלו שכינה עמהן"), ובאופן ד"השתא אסגי שבחא דרבי שמעון".

ומכל זה מובן גודל הנתינת כח שיש לבני ישראל בעבודתם בזמן הגלות, ולכן יכולים וצריכים הם להוסיף בכל עניני התורה ומצוות, ועל ידי זה זוכים לקיום היעוד "ושב ה' אלקיך את שבותך", שהקב"ה מוציא את כל בני ישראל מהגלות, וביחד עמהם יוצא גם הוא בעצמו מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלמה.

קטע משיחת ל"ג בעומר, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשד"מ ח"ג ע' 1767.

¹⁷ מלאכי א, ו.